

SCHIP PERS
& VAN GUCHT

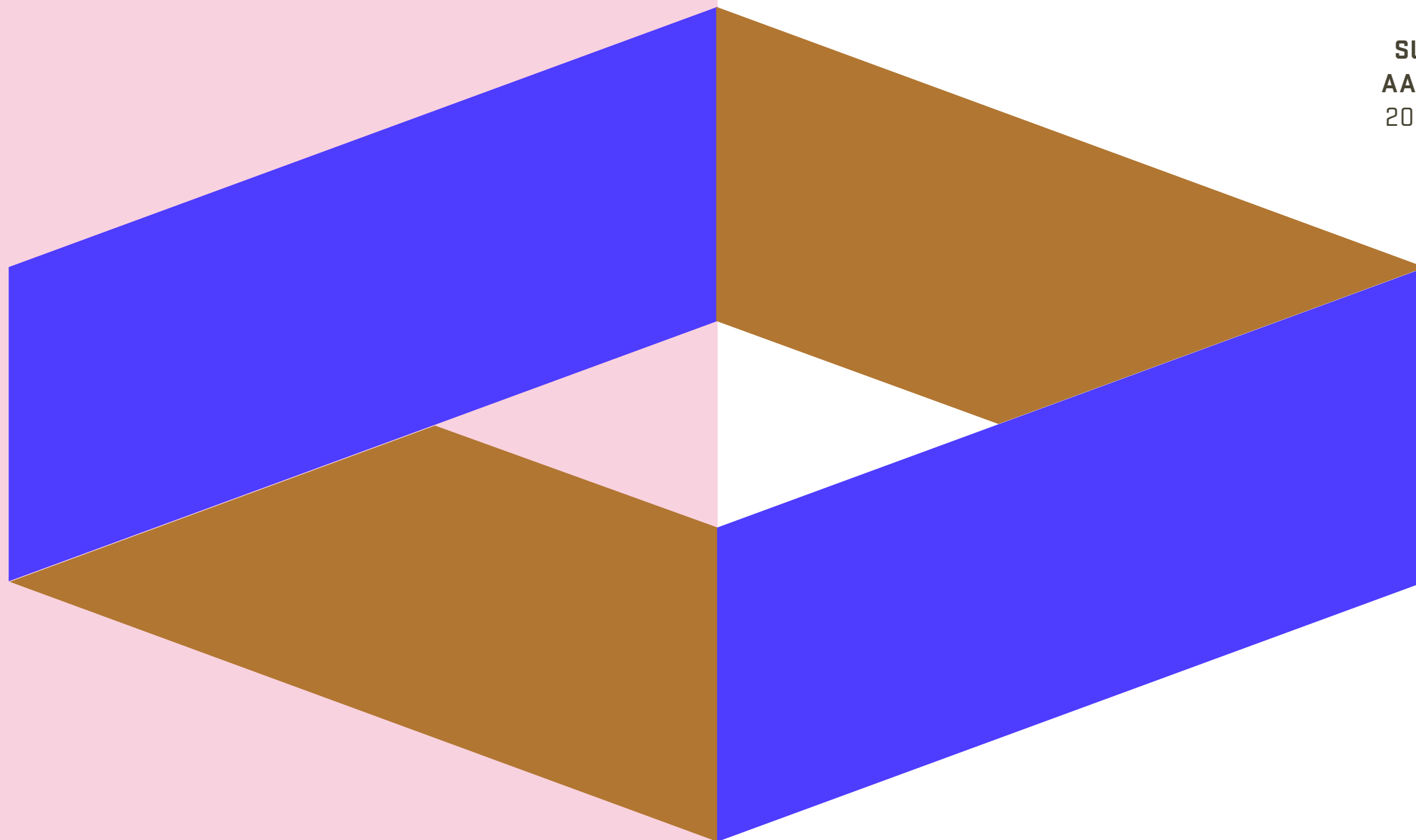
THEATERWERKEN

THEATERWERKEN

**SUBSIDIE
AANVRAAG
2025-2028**

Voorwoord

Voilà!

Dit is het plan van theatergezelschap Schippers&VanGucht voor de komende vier jaar. Het is een beschrijving van onze intensieve zoektocht naar het oprekken van de grenzen van het (jeugd)theater op het snijvlak van live performance, installatie/ beeldende kunst en de immersieve ervaring.

“Niets bestaat dat niet iets anders aanraakt”, schrijft Jeroen Brouwers. De mens is van nature *wired to connect*. Dat is ons vertrekpunt: verbinding en ontmoeting. Niet als vrijblijvende termen in een beleidsstuk, maar als wezenlijk onderzoek naar het maken van contact via ons werk. In onze theatrale installaties komen we stap voor stap dichterbij de kern. We betrekken het publiek steeds actiever en maken hen tot hoofdpersoon (protagonist) van de installatie. Bij Schippers&VanGucht schouw je niet toe, je neemt deel. Je ondergaat én bent de voorstelling tegelijkertijd. En die ervaring is actief. Je maakt contact met jezelf en daarmee met de ander. Het ik heeft het wij nodig; ons werk is een handboek voor samenzijn.

1

WIE WE ZIJN

Waar komen we vandaan

Het is 2017: onze voorstellingen zijn intieme ontmoetingen tussen publiek en personage in een installatie of in het theater. Een terugkerend element is het magisch realisme dat via het beeld invloed heeft op de wereld van het personage. Het decor is daardoor medespeler en de voorstelling een dialoog tussen personage en beeld. Inhoudelijk vertrekend vanuit de beleving van het kind met na afloop ruimte voor een vervolgesprek tussen het kind en de volwassene. Via onze voorstellingen creëren we een 'tussentijd' waar ruimte is om naar iemand te luisteren die je in het dagelijks leven gewoon voorbij zou lopen.

(Wat Er Gebeurde Terwijl De Mussen De Polka Dansten 2018 Gouden Krekel). Deze 'tussentijd' - waarin de onverwachte ontmoeting plaatsvindt - wordt in de loop der jaren belangrijker. Onze theatrale situaties worden dominanter, gestileerder en vallen steeds meer samen met de installatie zelf; de ontmoeting met een personage maakt gaandeweg plaats voor de ontmoeting met jezelf in relatie tot de ander. De zorgvuldig ontworpen en geësceneerde installaties zorgen daarmee niet alleen voor 'tussentijd' maar ook voor 'tussenruimte'.

Voorstelling ODE- 2023

Het is 2020: Corona breekt uit.
De wereld staat stil, vertraagt
en keert naar binnen. We richten
ons op onszelf en ons gezinsleven.
Dat kan ook niet anders. Het gedicht
Laat van Leonard Nolens (dat we
al langer met ons meedragen)
wordt ons mantra:

**“Vertraag
Vertraag je stap
Stap trager dan je hartslag
vraagt
Verlangzaam
Verlangzaam
Verlangzaam je verlangen
En verdwijn met mate
Neem niet je tijd
En laat de tijd je nemen
Laat”**

Het laat ons het nut van kunst bevragen. Dat is ook pijnlijk, we voelen ons regelmatig nutteloos en niet voldoende bijdragen aan de maatschappij. Eenmaal weer buiten voelen we een grote behoefte om - juist via de kunst - elkaar te ontmoeten; om woorden en beelden te geven aan de gedachten en gevoelens die er tijdens de eerste quarantaine zijn geweest. We zijn vindingrijk, ontmoeten nieuwe partners; we willen herorganiseren en kalibreren, resoneren, meebewegen. We maken **Radman** (coproductie HZT 2020, in een écht reuzenrad) over de realisatie dat we allemaal een schakel zijn in een groot geheel en niets op zichzelf draait, over naar elkaar kijken en samen kijken. We realiseren **De TussenTijdCapsule** (beste voorstelling categorie jeugdtheater 2021 NRC) over de waarde van samen verdwalen en vinden, over de waarde van het terugvinden van het kind in jezelf (voor volwassenen). Voor kinderen is het een emanciperende ervaring: al klimmend en klauterend wijzen ze volwassenen de weg en ervaren zo hoe ze het heft in eigen hand kunnen nemen.

De TussenTijdCapsule is een goed voorbeeld van de aanscherping van onze artistieke signatuur: de thematiek komt voort uit ons eerdere werk, de interdisciplinaire vorm van de installatie ook (bv. **Warnet** 2018), maar we vervangen de anekdotiek van de theatrale situatie door een gestileerde werkelijkheid. Het is ook onze eerste installatie waarbinnen het publiek daadwerkelijk de protagonist is geworden. Via de thematiek van **De Volle Vuilkar** (onze installatie in de buik van een échte vuilniswagen 2022), intensiveren we de zoektocht naar deze stijl en communicatiewijze met de installatie **Ode** (2023).

Waar bewegen we naartoe

Vanuit ons verlangen naar meer gestileerd, intuïtief en activerend werk, bewegen we weg van de anekdotiek, zónder daarbij aan toegankelijkheid in te boeten. Ons werk wordt zintuiglijker en associatiever en raakt dichter aan de inhoudelijke/persoonlijke ervaring van ons publiek. Een bezoek aan onze installatie is te vergelijken met een bezoek aan een tentoonstelling en laat zich lezen via persoonlijke associaties. Het is een beeldend discours waarin de deelnemer meer 'ondergaat'.

Dit heeft ook effect op de cast. Waar we aanvankelijk acteurs castten om een personage met tekst te spelen, kiezen we gaandeweg meer voor mimespelers die in een theatrale situatie kunnen zijn. We zetten een beweging in gang van 'de bezoeker als toeschouwer in een traditionele relatie tot een voorstelling' naar 'de bezoeker als deelnemende protagonist in een choreografische dialoog met de ruimte'. Zo spelen we op het snijvlak van live performance, installatie/beeldende kunst en de immersieve ervaring.

In tegenstelling tot het meeste immersieve theater kan ons publiek nergens ingrijpen in het verloop van het parcours. Het 'narratief' wordt niet via een lineaire tekst gepresenteerd, maar bestaat uit een hecht samenspel tussen situatie, het spel van de performers, geluid, trilling, beeld en verbeelding. Mensen van alle leeftijden kunnen zélf verbanden leggen tussen de disciplines en hun eigen verhaal opbouwen. Zo wordt de verhaallijn meerstemmig.

Sinds **De TussenTijdCapsule** leidt dit ertoe dat zelfs het voorstellingsconflict niet meer op scène plaatsvindt maar in het hoofd van de bezoeker. Het narratief is in feite de zoektocht van de protagonist zelf naar de 'betekenis', door zich te verhouden tot de installatie.

"De kracht van TussenTijdCapsule zit hem in het samenspel tussen alle artistieke elementen. De filmbeelden zijn bijzonder intelligent gekadreed en verwerkt in de scenografie; de vormgeving houdt perfect het midden tussen een kantoor en een speeltuin; de slim gekozen interventies van de live performers hebben een enorme impact. Het hoogtepunt van de voorstelling vindt plaats in een ballenbak gevuld met versnipperde documenten, waar vanaf een ladder een actrice naar beneden komt; als ze op ooghoogte is verstomt de muziek, word je vol moederliefde aangekeken, en komt alles pas daarna weer op gang. Zo weten Schippers&VanGucht de verschillende elementen van de kindertijd in een luttel kwartier enorm voelbaar te maken, waardoor je zowel barstend van spelplezier als overmand door emotie weer de installatie uitroetsjt. " (Marijn Lems in De Theaterkrant)

De gedeelde ervaring blijft uitgangspunt. Zo bezoek je **De TussenTijdCapsule** (een labyrint van 360x360x360 met 3 verdiepingen) in duo's. Een volwassene en een kind gidsen elkaar door deze installatie en worden onderweg bijgestaan door live performers. In het hart van de installatie is er de 'tussenruimte' om elkaar even echt in de ogen te mogen kijken. **Ode** wordt bezocht door 8 tot 10 mensen tegelijk. Eerst verhouden ze zich persoonlijk tot de installatie, en al snel worden de individuen een groep ten opzichte van de installatie, de beelden en het geluid; daarna een groep tegenover een andere groep, te weten de performers (zowel op video als live aanwezig). Stap voor stap nodigt de installatie hen uit om zich tot elkaar te verhouden; door gezamenlijk door deuren te gaan, door te zoeken naar nieuwe posities om in de ruimte te staan, door elkaar te helpen en samen te lachen wanneer ze worden uitgenodigd om meer risico te nemen. Om in grote gezamenlijkheid te eindigen, kalm starend naar dezelfde weidse horizon.

Vier jaar geleden was ons inhoudelijk doel om radicale twijfel te zaaien. We zagen in de twijfel de openheid die nodig is om mensen van mening te doen veranderen. Dat was het thema in **De Kantelaar** (2019). Anno 2024 ervaren we om ons heen een uit elkaar vallende samenleving, een wereld in chaos, die verhardt door polarisatie. Alles bevragen is nu niet meer voldoende. We zien het als onze maatschappelijke plicht om te proberen antwoorden te formuleren.

Bij Schippers&VanGucht (S&VG) staat het divergente denken centraal; een techniek die ons vraagt niet te oordelen en ons verleidt het onderzoek écht aan te gaan naar een veelheid van perspectieven en mogelijke oplossingsrichtingen, actief op zoek naar verbinding, het nieuwe en onbekende. Het opent ons denken en laat mogelijkheden zien op plekken waar we voorheen niet hadden gekeken. Het geeft ons vertrouwen dat er veel meer en andere antwoorden - dan de gangbare - zijn op de vragen waar onze maatschappij nu voor staat.

We bewegen van radiale twijfel, via het divergente denken, naar radicale zachtheid. Vanuit deze zachtheid doen we via onze installaties pogingen om mensen met elkaar te verbinden; contact als tegengif voor polarisatie.

2

WAAROM WE MAKEN WAT WE MAKEN

Ons artistiek activisme vertrekt vanuit zachtheid, vanuit deuren voorzichtig op een kier zetten in plaats van ze open te schoppen. Onze installaties zijn 'manuals for being together'.

Co-regulatie

Dit zegt de wetenschap: ons centraal zenuwstelsel werkt niet geïsoleerd en is verbonden met andere mensen via 'wederkerige afstemming' met de ander. De nervus vagus (de tiende zwevende hersenzenuw) leest je eigen non-verbale signalen en die van anderen en geeft dan een signaal af aan je hersenen. Het detecteert interactie en stelt ons in staat om te co-reguleren. Als je verbinding maakt door te glim-

lachen of te groeten, dan spiegelen de gebaren en houdingen elkaar, ze lopen synchroon. Als je je echt met iemand anders verbindt, lopen je hartritmes, je biochemische processen én je neurale impulsen synchroon. Het is alsof in een micro-moment een enkele, positieve emotie tegelijkertijd door twee hersenen en lichamen rolt. Dat creëert een kortstondige resonantie van goed gevoel en goede wil tussen elkaar en dat geeft een diepe connectie. Als je een veelheid van deze verbindende micro-momenten in je dagelijks leven hebt, verandert het je. Niet alleen op sociaal en psychologisch vlak, maar ook fysiek. Wetenschappers die de nervus vagus bestuderen stellen dat deze verbindingen biologische vereisten zijn, dat ze leven geven op dezelfde manier waarop de juiste combinatie van zonlicht, grond en aarde, planten leven geeft. Precies dát is ook onze grondhouding.

Wij omschrijven onze theatrale installaties dan ook graag als 'tussentijdscapsules' waarin wij dit soort ontmoetingen - de co-regulatie, oftewel de kunst van het met elkaar samenvallen - faciliteren.

We construeren een veilige plek die buiten tijd en ruimte lijkt te vallen. We vertragen. Zo experimenteren we met het 'herkalibreren' van de zintuigen. We maken het publiek ontvankelijk voor de micromomenten, voor het kunnen synchroniseren en resoneren met de ander. In Ode hebben we hier een stevige eerste stap in gezet. Sommige bezoekers kwamen binnen als onbekenden en zijn daarna twee uur met elkaar blijven praten om hun ervaringen te delen.

Heel indrukwekkend om zo met een kleine groep door deze wonderlijke ervaring geloodst te worden. I A different experience that stimulates your senses. I Confronterend alsof je gaat mediteren met ogen open. I Ik voelde dat er aandacht was voor elkaar en dat is iets dat ik al lang niet heb gevoeld. Het was een eer om mee te mogen doen. I Een installatie met veel diversiteit. Er is plek voor iedereen. Deze plek van vrijheid en veiligheid voel je als je er doorheen loopt. Jij kijkt naar de mensen, de mensen kijken naar jou. Zonder daar iets van te vinden. Er is ruimte voor iedereen. Iedereen mag gezien worden zonder oordeel.
(Publieksreacties Ode)

Woordloos

Bij S&VG hebben we allemaal een grote liefde voor taal. De juiste woorden vinden is voor ons belangrijk: het stelt ons in staat te nuanceren. Onze installaties komen voort uit woorden, zinnen, citaten en gedichten; maar we merken ook dat de taal ons steeds meer in de weg staat op het moment dat je de ervaring, beweging en gedachten van de bezoeker centraal stelt - hen tot protagonist maakt. Ondanks dat onze installaties woordlozer zijn geworden, nodigen ze wel uit tot gesprek. In *De Vervelende Bus* (2018) praten de bezoekers/kinderen honderd uit, het voelt alsof je samen met de klas een zoekboek aan het lezen bent. Dit principe passen we bewuster toe bij *Warnet*. Daar wordt de uitwisseling van interpretaties tussen het publiek onderdeel van de installatie. Wij zetten onze zoektocht naar woordloos theater voort. Om connectie te maken zijn woorden soms een barrière en zeker niet het belangrijkste; ademhaling, gebaren en gevoelens wél. Vandaar dat wij als makers vaker zwijgen.

Nieuwe instrumenten

Waar onze installaties eerder stevig steunden op beeld en geluid, vinden we gaandeweg betere manieren om de ervaring (letterlijk) invoelbaar te maken op de huid. We dagen de zintuigen uit via verschillende instrumenten: temperatuur, luchtvochtigheid, warmtebronnen aan de voeten, structuur op de vloer, water, directe geluiden naast de soundscape. Zo maken we in *Ode* gebruik van trillingen in de vloer, geluidstrillingen in de muren (waardoor geluid voelbaar werd voor doven en slechthorenden) en ontnemen we ons publiek tijdelijk het zicht door in een ruimte gebruik te maken van veel mist. We krijgen van het publiek terug dat dit soort ingrepen zowel een directe als intuïtieve werking hebben; het trekt hen dieper de inhoudelijke ervaring in. Wanneer het publiek uit *Ode* stapt zie je ze vaak 'ontwaken' alsof ze zich even moeten heroriënteren in tijd en ruimte na een intense onderdompelingervaring.

tekst uitleg bij beeld

Leeftijdloos

Soms krijgen we de vraag of Schippers&VanGucht nog wel een jeugdgezelschap is. Ja, dat zijn we, met focus op de intergenerationale dialoog. Dat is en blijft ook de komende jaren het uitgangspunt. Tegelijkertijd richten we ons niet meer alleen vía kinderen op volwassenen. De thematische openheid van ons werk laat ruimte voor verschillende referentiekaders en perspectieven van verschillende leeftijden. We spelen niet exclusief voor kinderen, maken geen klassiek jeugdtheater en zoeken de dialoog met en tússten de verschillende leeftijdsgroepen. Graag herplaatsen wij de bakens voor het gebied dat jeugdtheater heet, rekken het begrip op. Als altijd blijft de ontmoeting met kinderen en jongeren ons daarbij hoopvol stemmen. Zij geven het inspirerende voorbeeld. Wij vinden in hen de gretige partner als het gaat om verlangzamen en de kunst van de werkelijke ontmoeting.

3

HOE WE MAKEN EN MET WIE

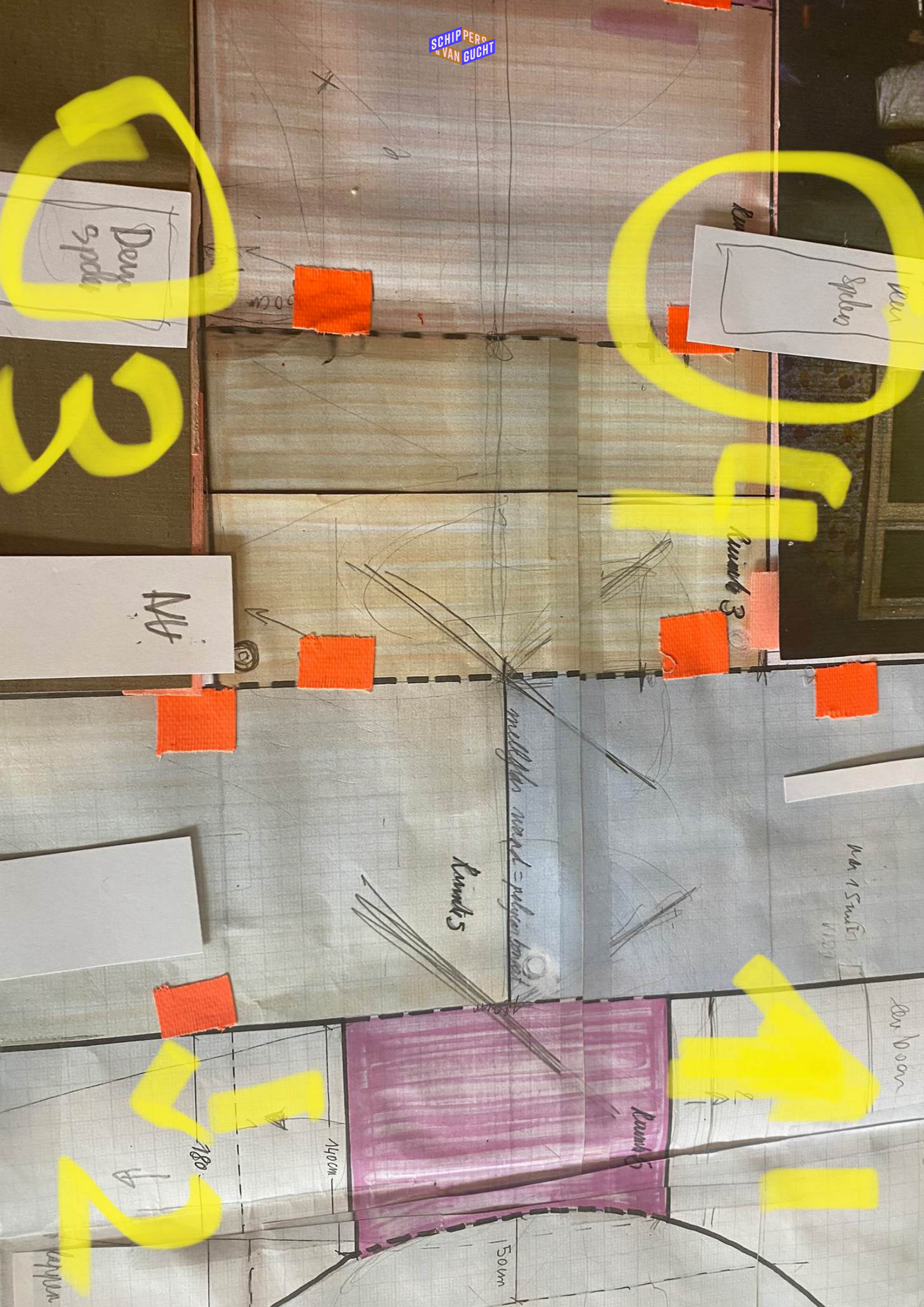
“In weerwil van de schijn is een puzzel geen spel dat je in je eentje speelt; iedere beweging die de puzzelaar maakt heeft de maker van de puzzel vóór hem gemaakt; ieder stukje dat hij pakt en nog eens pakt, onderzoekt en betast, iedere combinatie die hij uitprobeert en nogmaals uitprobeert, iedere aarzelende poging, iedere hoop, iedere ontmoediging zijn door de ander vastgelegd, berekend en bestudeerd.”
(George Perec)

De dramaturgische plattegrond

We nemen de tijd (als in een laboratorium) om thematiek en vorm vrij op elkaar te laten inwerken of aan te laten tasten. Serendipiteit (toevallige ontmoetingen tussen elementen en onderwerpen) en onderzoek gaan hand in hand. We comprimeren het onderzoek tot een dramaturgisch 'grondplan'. Dat kun je letterlijk nemen. Zo heeft Ode de plattegrond van een hinkelspel, een kerk en heeft het de contouren van een mens, met een kop/hoofd. Dit is de inhoudelijke en vormelijke dramaturgie gevat in een beeldconcept. Deze plattegrond wordt het speelveld waarop we met een groter team verder spelen.

tekst uitleg bij beeld

Spelregels

Voor elk werk stellen we in deze conceptfase spelregels op. Hoe duidelijker de spelregels, des te coherenter het werk. Ze zijn de lijm tussen de verschillende elementen. Het is de manier waarop beeld en verbeelding, geluid en ruimte, live performers en de beweging van het publiek door de installatie, samenkomen. Een concreet voorbeeld van een spelregel is de manier waarop De TussenTijdCapsule ontworpen is op de maat van het kind en niet op de standaardmaat van een volwassene. Deze regel heeft invloed op zowel de vorm als de inhoud van de installatie. De verhoudingen zijn zo gesteld, dat je als kind gemakkelijk door de installatie kunt bewegen, terwijl een volwassene zich onhandig voelt door de afwijkende schaal en moet zoeken naar waar hij handen en voeten zet. Zo maken wij de herinnering aan hoe het was om als kind vrij te bewegen, fysiek invoelbaar.

Hoe de installatie van zichzelf wordt

Door alle artistiek betrokkenen aan te moedigen actief te participeren in het productieproces, ontstaan nieuwe verhoudingen tot de installatie. Het werk groeit en wordt meerstemmig door het licht van verschillende gezichtspunten. Iedereen voelt zich persoonlijk verbonden met de installatie. Hoe meer iedere 'speler' zich (via de spelregels) de installatie toe-eigent, hoe meer wij zien dat de installatie van zichzelf wordt. Het team werkt niet tegelijkertijd aan de installatie. S&VG coördineert het gehele proces: van de tekentafel in het atelier via de technisch producent naar het decoratelier en door naar de showcontrol specialist. Terwijl de installatie zo haar vorm vindt, wordt het storyboard voor de filmopnames uitgewerkt. Het voorbereiden en filmen van de beelden is een intensieve periode. Daarna is het tijd voor de componist om zich te verhouden tot het werk. Hij laat zich inspireren door hetgeen

is gemaakt en de manier waarop de bezoeker/protagonist zich door de installatie zal bewegen. Al deze afzonderlijke elementen worden gemonteerd tot een geheel. Als laatste stap geven we de installatie in handen van de life-performers. Zij zijn de brug tussen de installatie en het publiek. Zij beïnvloeden en veroorzaken de live-ervaring in het moment. Dit is cruciaal. Hierin onderscheidt ons werk zich van museaal werk. De live-ervaring maakt de installatie tot theater.

Doelbewust streven we in ons hele productieproces (van eerste concept, via productie tot publiekservaring en beyond) naar kwalitatief onderzoek en hopen hiermee bij te dragen aan een innovatief kunstlandschap. Dat doen we al lange tijd met hetzelfde team. Met cameraman en fotograaf Wannes Cré ontdekken we gaandeweg hoe om te gaan met camera zonder montage en hoe de ervaring van film zo live mogelijk te maken door in de projecties trouw te blijven aan de schaal van de werkelijkheid. Het decor atelier van Einstein Design en de show control van Daan Hazendonk leveren keer op keer innovatieve, technische hoogstandjes af. Er zijn in ieder productieproces nieuwe uitdagingen, die we alleen door te onderzoeken, door trial and error en met liefde voor detail, onder de knie krijgen.

"S&VG verstaat de kunst van het gebruiken van audiovisuele techniek op een manier die artistiek-inhoudelijk heel goed tot zijn recht komt. Ze weten mij iedere keer weer uit te dagen in mijn technisch-creatieve brein en zo leer ik zelf ook weer nieuwe dingen bij. Bovendien is de werksfeer uiterst prettig, gezellig én professioneel super gefocust - alles bij elkaar maakt dat wij een bijzonder team vormen."

(Daan Hazendonk, showcontrol)

Dan is het moment dat het publiek aan zet is. We benaderen het publiek niet als anonieme groep. Vanaf binnenkomst kiezen we voor persoonlijk contact. We begeleiden de nog onwetende toeschouwer zorgvuldig - één op één - in zijn transitie naar protagonist van de installatie. We beginnen als het ware met een 'dislocatie'; in de 'wachtruimte' wordt je via het uitdoen van je jas en het inleveren van je persoonlijke spullen naar een tussentijd gebracht, je laat het dagelijks leven achter je. We laten je daarna bewust wachten om te ontspannen en te vertragen. *"Make yourself blank, so you can pay attention"* (Ann Hamilton). We voeren informele korte gesprekken om de verwachtingen te richten op de installatie en wat er gaat gebeuren. We willen dat iedereen zich in deze fase gezien voelt en de haast van het dagelijks leven en de vooropgestelde verwachtingen loslaat.

Schoolkinderen vragen een andere begeleiding dan het vaste publiek van Theaterfestival Boulevard of studenten of mensen met een bepaalde beperking. Het duurzaam (lang op het repertoire houden) en lange tijd spelen (serie bespeling) van de installaties maakt dat onze kennis over deze aandacht-beïnvloeding verdiept. De juiste begeleiding zorgt ervoor dat de installatie toegankelijk blijft voor een breed publiek en kan beklijven bij zowel een jong kinderpúblic als een getraind theaterpubliek. En niet in de laatste plaats bij de toevallige voorbijganger die weinig ervaring heeft met theater of kunst in het algemeen en nieuwsgierig blijft hangen.

tekst uitleg bij beeld

Inclusief produceren

Ode is een kantelpunt binnen ons werk. We werkten al met een inclusieve cast bij De TussenTijdCapsule en De Volle Vuilkar, maar bij Ode trekken we de ambitie tot werkelijk inclusief werken door binnen het volledige productieproces. Onze innerlijke drijfveer om meerstemmig te werken wordt versneld door twee gebeurtenissen.

In 2022 stappen we in een samenwerkingsproject met Tiuri, omdat we ons willen verdiepen in het werken met spelers die een andere insteek hebben op het vak. Tiuri is een theaterwerkplaats voor acteurs met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking. Het zijn ook onze burens in Breda. In dat najaar werken we een half jaar lang 1 dag in de week samen. Wij leren geduldig te zijn (te vertragen!), de tijd van iedereen te respecteren en zo tijd te geven. We werken met de spelers vooral aan samen zijn op scène in plaats van het uitspelen van een conflict. Een van de Tiuri-spelers vertelt ons tijdens het werken dat "zijn hoofd naar zijn hart moet". Dit maakt op ons een onuitwisbare indruk. Uiteindelijk resulteert dit onderzoek in een intensieve samenwerking tijdens Ode, in de nieuwe installatie Piece of Cake ('we are wired to connect') en gaan we een meerjarige verbinding aan met Tiuri (zie hoofdstuk 4). Daarnaast vraagt Theaterfestival Boulevard ons - ook in 2022 - om een breder toegankelijk werk te maken, met name voor rolstoelgebruikers. We zoeken advies en samenwerking met experts: we werken met Einstein Design en met een adviseur met een fysieke beperking om te onderzoeken hoe we de installatie rolstoeltoegankelijk kunnen maken. We voeren gesprekken met twee ervaringsdeskundigen om Ode ook toegankelijk te maken voor doven en slechthorenden.

Wat betekent dit in de praktijk? Toegankelijkheid en representatie in de eindfase vraagt ook om toegankelijkheid in het hele productieproces en dwingt ons tot een radicale en onomkeerbare benadering van inclusief werken. Dus stellen we voor Ode zorgvuldig een diverse groep van 17 performers samen van verschillende achtergrond, leeftijd, ervaring, etc. Met velen van hen werkten we al eerder, of we kenden elkaar uit

andere ervaringen. Het zijn performers die in het nu kunnen zijn, die op professioneel vlak - vanuit zachtheid - een relatie met de ander aan kunnen gaan en willen zorgdragen voor elkaar; en dat binnen een geësceneerde en gestileerde werkelijkheid (de scènes bevinden zich op het snijvlak van documentair en fictie).

De groep performers in zijn geheel is tijdens het maken van Ode nooit inwisselbaar, maar onderling zijn ze dat wel: want opnamedagen staan standaard onder een grote tijdsdruk, zijn gevangen in strakke opname-schema's en acteurs worden opgeroepen om op precieze momenten op hun piek te presteren; op de set is het een voortdurende onrust. We voelen al snel dat dit geen inclusieve werkwijze is. Hoe kunnen we anders produceren? Hoe kunnen we werken vanuit dat wat ons bindt, vanuit gelijke kansen - die vaak om ongelijke behandeling vragen. Iedere performer kiest zelf wanneer hij/zij/hen in de opname wil participeren en voor hoelang. We huren een volledig theater af waar ruimtes verschillend worden ingericht, afgestemd op de behoeftes van het team. Later nemen we zo goed als het hele team mee naar Wissant (Noord-Frankrijk) voor buitenopnames op het strand.

Hier een greep uit de verschillende behoeftes van het hele team:

- 3 performers hebben nood aan persoonlijke ruimte onder begeleiding van een sociaal-werker,
- 1 performer heeft het zeer druk met zijn filmopnames voor een grote Netflix-film, wil toch graag bijdragen en kan slechts 1 dag komen,
- 4 andere performers staan juist voor het eerst van hun leven voor de camera,
- 2 performers kunnen niet alleen met de trein en moeten thuis opgehaald worden,
- 1 performer heeft moeite met het vinden van woorden en praat noodgedwongen met een paar woorden en handgebaren,
- 2 performers hebben geen bankrekening en deze moeten we samen aanvragen en activeren voordat we ze kunnen uitbetalen,
- 7 performers vragen om een gezamenlijke lunchplek waar ruimte is voor ontmoeting en uitbundige gesprekken,
- 1 regisseur geeft spelinstructies aan 3 performers, zij nemen deze instructies mee naar een groep van 4 andere spelers; hierdoor wordt er altijd in kleine groepjes overlegd en staat er tijdens repetities niemand voor de groep met luide stem te spreken,
- 1 zakelijk leider staat om 04 uur s' nachts eieren te bakken voor het ontbijt,
- 3 performers graven tijdens de strandopnames geulen om het opkomende water tijdens vloed om de technische tent heen te leiden,
- 1 performer spreekt een volledig zelfgecreëerde taal en heeft moeite met direct contact met mensen die hij niet goed kent; soms heeft hij een uur nodig om naast de situatie te staan en toe te kijken voordat hij erin stapt,
- 2 performers bouwen graag mee aan de set,
- 2 performers blijven liever zo lang mogelijk op hun hotelkamer in voorbereiding op de opnames,
- 1 performer heeft suikerziekte en moet 2 x per dag gemeten en worden,
- 1 performer is moslima en vraagt om een kostuum dat past bij haar geloofsovertuiging,
- 1 performer draagt liever zijn eigen kleren omdat omkleden niet gemakkelijk gaat,
- 4 performers kunnen geen langere afstanden wandelen, maximaal 500 meter. We zoeken een strand waar de taxi op kan rijden,
- 2 performers ontspannen door naar muziek te luisteren en zingen zelfs tijdens de opnames om de zenuwen de baas te zijn,
- 1 scenograaf herstelt van een langdurige ziekte en kan de nachtopnames niet meedraaien,
- 5 performers zijn ervaren binnen dit werk en sturen tijdens opnames vanaf de vloer de andere performers aan,
- 1 performer spreekt gebarentaal en slaat de brug tussen horenden en slechthorenden,
- 3 performers worden met een eigen chauffeur en taxibusje vervoerd,
- 2 performers eten halal en de rest vegetarisch, 2 willen juist vlees,
- 1 performer is zeer slechtziend en moet begeleid worden op onbekend terrein,
- 1 performer heeft moeite met eten en heeft daarbij zorg nodig,
- 1 performer is voor het eerst in het buitenland en heeft een vertrouwenspersoon dichtbij nodig,
- 1 performer mocht niet naar het buitenland,
- 3 performers hebben angst voor de politie en 3 begeleidende performers worden geïnstrueerd hoe te reageren bij een politiecontrole om hen bij te staan (Wissant is bekende Kanaal-oversteek-plek),
- 2 minderjarige spelers staan in Frankrijk onder begeleiding van een volwassene.

Dit vraagt om flexibiliteit van iedereen en vooral om veel begrip, rust, tijd en zachtheid. Een grote uitdaging ook om te produceren én financieel haalbaar te maken. Want het moge duidelijk zijn dat dit zowel qua tijd als qua financiën niet eenvoudig is. We kijken er met trots op terug en kunnen ons niet meer voorstellen dat we op een andere manier willen werken. De verdieping die we gevonden hebben is onbetaalbaar, onomkeerbaar en onontkoombaar. In eerder werk moest ons publiek (fysiek) iets overwinnen bij het betreden van onze installaties. Dat vonden we opwindend en belangrijk. Sinds het maken en spelen van Ode vinden we toegankelijkheid in alle facetten overwinning genoeg, een grote overwinning; ook op onszelf.

Artistiek team

"Voor mij gaat het over de artistieke vrijheid die ik krijg op basis van vertrouwen. Dat zorgt bij elk project voor een geëngageerd team waarin iedereen een stem krijgt. Het dwingt mij om te blijven experimenteren en artistiek dingen in vraag te blijven stellen. Het is een beetje zoals in een band spelen waar niet de ego's voorop staan maar waar je samen opwindende muziek maakt op het hoogste niveau... En dan natuurlijk ook het onwaarschijnlijke topteam op het bureau niet te vergeten." (Componist Joeri Cnapelinckx)

S&VG werkt samen met een hechte groep performers, makers en kunstenaars. Vanuit een sterke artistieke connectie trekken we meerdere jaren met elkaar op. Dat geeft ons de ruimte om te blijven onderzoeken en te groeien, om duurzaam te bouwen in vertrouwen. Het is een groep kunstenaars met een wederzijdse nieuwsgierigheid in de samenwerking en is bewust meerstemmig samengesteld: de jongste is 9 en de oudste 90, verschillend in culturele etnische achtergrond, sommigen met een verstandelijke of fysieke beperking, enkelen staan al jaren op de Nederlandse en Vlaamse podia terwijl anderen bij ons hun eerste stappen in het theater vak zetten. We laten ons graag

door hen bevragen en uitdagen; een artistiek gesprek op het scherpst van de snede. We werken o.a. graag samen met Toon Kuijpers, Charles Pas, Einstein Design, Erwin Boschmans, Joeri Cnapelinckx, Mustaf Ahmeti, Karolien Verlinden, Wannes Cré, Jan Bijvoet, Daan Hazendonk, Damien de Hoogh (Tiuri), Ruben Diepenhorst (Tiuri), Johan Magielse (Tiuri), Myra Bodian, Gayret Vasvieva, Annemarie Prins, Merih Michael, Oumaima Kastit, Paul Eenens, Roshuwan Pikero, Charlotte Gillain, Dennis Massar, Aline Cornelissen, Roshanak Morrowatian, Simon Lenski, Mathijs Geraerts, Leon van Egmond en Poline Van Tiggelt.

Langjarige netwerken en nieuwe relaties

We hebben een open werkhouding - zowel binnen het artistiek team als 'op het bureau' - waarbij we ruim baan geven aan serendipiteit en ontmoeting; we laten ons door elkaar aanraken en voortstuwen. Zo ontstaan verdiepende en steeds veranderende netwerken. De samenwerking met Wannes Cré ontwikkelde van freelance scène-fotograaf, tot vast lid van ons artistiek team als cameraman/director of photography: *"Het ontbreekt S&VG nooit aan ideeën; aan frisse, licht ontwrichtende, schijnbaar onuitvoerbare plannen. Fotografieren voor hen is niet alleen artistiek een voorrecht en een cadeau omwille van het inspirerende materiaal dat ik voor de lens krijg, maar bij elke nieuwe productie slaagt het duo er ook in mij uit mijn comfort-zone te halen, mij een nieuwe beeldtaal voor te schotelen of een nieuw medium te doen ontdekken. Zo leg ik me op vraag van S&VG meer en meer toe op video, camerawerk en montage. We werken elk jaar nauwer samen, in groot vertrouwen, en groeien zij aan zij".*

Ook onze langjarige samenwerking met Tiuri zetten we voort: de Tiuri-spelers behoren sinds 2020 tot onze vaste freelance performers (professionele uitvoering) en ons kernteam blijft met hen samenwerken als spelers in onderzoek (laboratorium uitvoering).

We zijn gedreven in het doorgeven van onze kennis en ervaring. We doen niet aan talentontwikkeling, maar aan kennisdeling in de vorm van eindregie en advies over vormgeving, dramaturgie, organisatie en financiën. We zien dit als onze plicht en ervaren het als een inspirerend deel van ons werk. Vaak is kennisdeling – de eerste professionele ontmoeting – het begin van een nieuwe (co)productie of vinden we de kiem voor een nieuw project of thematische lijn. Neem Charles Pas: hij kende Jellie al vanuit theaterwerkplaats NEST in Antwerpen, begon bij S&VG als stagiaire tijdens de mimeopleiding en maakte als professioneel performer de omslag van werken met tekst-acteurs naar performers/mimespelers mee; momenteel heeft hij zijn eigen stichting FCP en delen we onze artistieke en zakelijke kennis met hem als volwaardige sparringpartners. In de komende periode willen we deze professionele artistieke uitwisseling intensiveren binnen een nog te ontwikkelen (co)productie. (zie BLANCO)

Bij S&VG versterken individuele en collectieve ambities elkaar. Wij bewegen met ons team mee en andersom. Teamleden komen bij ons terug in andere functies, door veranderende of aangescherpte wensen in professionele ontwikkeling. Toon Kuijpers is performer, komt daarnaast het educatief team versterken en ja, hij wil ook zijn vrachtwagenrijbewijs halen om **De Volle Vuilkar** te rijden. Op organisatieniveau gebeurt hetzelfde: Eva Meijering kent Jellie al sinds haar lessen op de jeudtheaterschool Leeuwarden en Dorine sinds ArtEZ/ Moeremans&Sons. Als actrice speelt ze bij S&VG in **Radio Walvis** en **De Kantelaar**, voelt zich met ons verbonden en is inmiddels onderdeel van het vaste team als creatief producent, met de ambitie om zich de komende jaren verder te ontwikkelen als zakelijk leider.

tekst uitleg bij beeld

tekst uitleg bij beeld

tekst uitleg bij beeld

4 WAT WE MAKEN

Dit is het derde kunstenplan van Schippers&VanGucht. We produceren daardoor al meerdere jaren in continuïteit en weten vrij precies hoe een seizoen vorm krijgt. We plannen en maken doorgaans 1 grote nieuwe installatie per jaar die in première gaat op Theaterfestival Boulevard. Onze grote en daarmee kostbare producties houden we, zolang er vraag naar is, op het repertoire. Neem Warnet uit 2018, die speelt in 2024 opnieuw en komt dan uit op 151 presentaties sinds de première. Soms is een herneming van een productie eenmalig, soms is er ruimte voor een kleine tournee of een festivalreeks.

De verkoop van onze installaties door zowel theaterbureau STIP als door onszelf, gebeurt in het seizoen ná de première. Daardoor weten we exact wat we hebben gemaakt, wat de werking is en hoe we de verkoop het beste kunnen inzetten (welke plekken) en voor wie we het aanbieden (publiek). Als deel van het Brabant Menu - het samenwerkingsverband tussen de Brabantse jeugdgezelschappen Theater Artemis, De Stilte, philharmoniezuidnederland, House of Nouws en Schippers&VanGucht - speelt S&VG jaarlijks zo'n 90 schoolvoorstellingen in de provincie Brabant alleen al.

Daarbovenop komt er ook altijd weer iets nieuws op ons pad. Een onverwachte ontmoeting, een verrassende vraag van een maatschappelijke of culturele partner, een opwindend nieuw idee: dan begint er iets te broeden, ontstaat er energie en uiteindelijk een plan dat voorheen niet was voorzien. Zo werkt dat bij Schippers&VanGucht: het één komt organisch uit het ander voort. Gemiddeld genomen spelen er 3 titels in één seizoen.

Hieronder volgt een beschrijving van de inhoudelijke plannen voor de periode 2025 – 2028. Dat geeft een beeld van de invulling en de richting van ons werk. Tegelijkertijd blijft de kracht van S&VG het zoeken en vinden van ruimte voor andere en nieuwe (co)producties.

Nieuw werk

Disclaimer: het werk van S&VG is een versmelting van installatie/beeldende kunst, situatie, livespel van performers, geluid/muziek, trilling, beeld en verbeelding. Het ontwikkelen en uitwerken van de concepten, de bijbehorende spelregels en de afzonderlijke opdrachten voor de verschillende disciplines via een beeldscript, is een langdurig proces waarin een complexe puzzel wordt gelegd en alle disciplines elkaar beïnvloeden. Voor deze aanvraag is het goed mogelijk om de verschillende elementen van de nieuwe installaties - gekoppeld aan de thematiek, techniek en het artistieke - te schetsen. Tegelijkertijd is het niet mogelijk om het hele beeldscript nu al gedetailleerd uit te werken. Dat zou bij een concept voor een bestaande repertoire tekst of de enscenering van een nieuwe tekst net iets eenvoudiger zijn. We vragen de lezer om begrip voor onze werkwijze - het ontwikkelproces via de puzzel - en hopen op vertrouwen vanuit de kwaliteit van ons

eerdere werk.

Installatie Ergens

- Wat** Installatie met VR technologie en muziek
- Afmetingen** 7,5 bij 7,5 meter (passend in een speellokaal van een basisschool)
- Waarover** Een voorstelling over het wit, de stilte en je vrijwillig even terugtrekken om weg te dromen en jezelf te her-kalibreren; alleen zijn is niet hetzelfde als eenzaam zijn
- Waar** Op scholen en in de kleine zaal van theaters/locaties voor een vrij publiek
Zeker ook in bibliotheken, ziekenhuizen of in het park
- Voor wie** 1 schoolgroep (leeftijd 7, 8, 9 jaar) met leraren
Vrije verkoop voor 36 mensen per keer
- Duur** 30 minuten, meerdere speelbeurten op een dag (5 tot 15)
- Live** 1 spelende performer/publieksbegeleider en 1 technicus
- Inclusief** Op video: 10 tienjarigen van diverse etnische achtergronden en 2 kinderen vanuit de kindergroep van Tiuri, zijn samen 'het universele kind'. Met een bijrol voor Simon Lenski (cello) en Roshanak Morrowatian (choreografie).
- Toegankelijkheid** Kinderen, volwassenen, rolstoeltoegankelijk, geschikt voor doven en slechthorenden
- Credits** Schippers&VanGucht, Wannes Cré (video en belichting), Joeri Cnapelinckx (compositie), Simon Lenski (compositie en uitvoering muziek), Einstein Design (bouw)
I.s.m. Samiha Awad en Abdelhadi Baaddi van Innovation: Lab van Theater Utrecht (technologisch onderzoek en advies), i.s.m. Tiuri (2 spelers – 1 theatercoach en 1 sociaalwerker)

Theatrale situatie

(geïnspireerd op Dans ma Chambre van James Mollison)

We nodigen kinderen uit om in ons klimrek van bedjes een eigen plek uit te zoeken. Daar gaan ze in liggen, met een VR bril op hun neus. Ze belanden dus echt en virtueel op een wit bed en zien een witte vloer en een groot raam waardoor wit licht valt. Tegen een witte muur in de VR-kamer staat een kind te leunen, een beetje te niksen en kijkt wat rond. De sfeer is rustig en stil. Langzaam neemt de verbeelding van het kind het over en blijkt er veel kleur onder de stilte naar boven te komen. We fantaseren met het kind mee en zien de kamer tot leven komen. Schaduwen op de muren worden een bos, de vloer een witte zee, van een laken wordt een tent gemaakt. Daarna vliegen we door de wolken met papieren vogels tot we ineens echt door het raam vliegen. De tuin van het huis in. Zoals je ontdekt dat een besneeuwd landschap niet wit is maar veel schakeringen blauw in zich heeft, zo verandert deze kamer in een landschap vol kleur en de schijnbare eenzaamheid van het kind in een rijke eigen wereld.

Thematiek

Soms is het goed om even je muren op te trekken en zo een eigen plek af te bakken om naar binnen te keren. Daar kun je je gedachten alle vrijheid geven, ordenen, dagdromen en fantaseren. Je tijdelijk isoleren is het creëren van een tussenruimte voor jezelf. We willen kinderen laten zien en ervaren dat dit niet ongemakkelijk of eenzaam is maar ruimte geeft en heerlijk kan zijn. Iedereen heeft soms behoefte aan het opzoeken van de stilte en deze zachte manier van wegdromen. Waar we in ons andere werk de gezamenlijke ervaring opzoeken gaat deze installatie juist over de behoefte en misschien wel de noodzaak om je af en toe terug te trekken.

Techniek en vorm:

Het 'universele' kind wordt gespeeld door 12 verschillende kinderen in dezelfde handelingssequentie. Dit betekent dat je één kind ziet en volgt en dat ene kind verandert continu van identiteit. Technisch is deze installatie een ontmoeting tussen onze analoge manier van denken en een voor ons nieuw digitaal medium. Met hulp van het Innovation:Lab van Theater Utrecht – een onderzoekslaboratorium naar de digitale verbeelding en nieuwe technieken binnen de podiumkunsten – gaan we deze keer een dialoog aan tussen de echte

wereld en de digitale. We blijven daarbij uitgaan van onze eigen kracht en artistieke signatuur. Dat betekent dat we alles altijd 'echt' doen. We filmen live en de werkelijke (analoge) vormgeving valt samen met die in de digitale wereld. Een witte vloer die een witte zee wordt bijvoorbeeld; dat doen we echt. Er is een witte melkglazen vloer én er is een vloer van witte vloeistof. We nemen op met een 360-graden camera in een witte ruimte met daarin een bed, een beetje speelgoed en een groot raam waardoor licht naar binnen komt en dat schaduwen creëert.

Concreet kun je je een volgende scène voorstellen: de vloer van de kamer is een witte gietvloer, waarop het speelgoedbootje van het kind ligt. We hebben testen gedaan met het maken van een projectievloer door middel van een bak met 10 cm water gemengd met witte verf. Als het water stilligt, lijkt het precies op de witte gietvloer; totdat je je voet uit het bed zet en er rimpels op het oppervlak ontstaan. Het bootje gaat varen en er komt een witte zee tot leven. Het kind kan er doorheen spelen als manipulator van deze poëtische wereld. Ook hebben we prachtige testen gedaan waarbij we een tuin projecteren op de vloer. Door het toevoegen van scheuten melk kunnen we de kleuren op het projectievlak intensiveren en zo nieuwe wolken of mist creëren.

Er zit een overlap tussen het regisseren voor theater en het regisseren voor VR. In tegenstelling tot film en games kun je bij het regisseren voor VR niet vertrekken vanuit een montage van verschillende camerastandpunten. Het oog van de toeschouwer kiest waar het naar kijkt. In onze bestaande installaties maken we precies zo gebruik van filmbeelden; allemaal geschoten vanuit hetzelfde oogpunt en zonder montage gepresenteerd, de 'special effects' worden live uitgevoerd en dus niet digitaal toegevoegd. We nemen de regels van ons theater – publiek dat niet kan inbreken in de situatie en ongemonteerd filmwerk via strak gerepeteerde 'one takers' – mee naar de nieuwe mogelijkheden die VR ons biedt. We richten ons daarbij op de implementatie van het live aspect binnen VR. De muziek wordt live gespeeld en via motion-tracking heeft de live performer/publieksbegeleider invloed op het geheel.

De hoogwaardige kennis en ervaring van Innovation:Lab Utrecht geeft ons in technisch opzicht een stabiele basis om dit werk te ontwerpen. Technisch gezien is het een logische en inspirerende nieuwe stap in onze ontwikkeling.

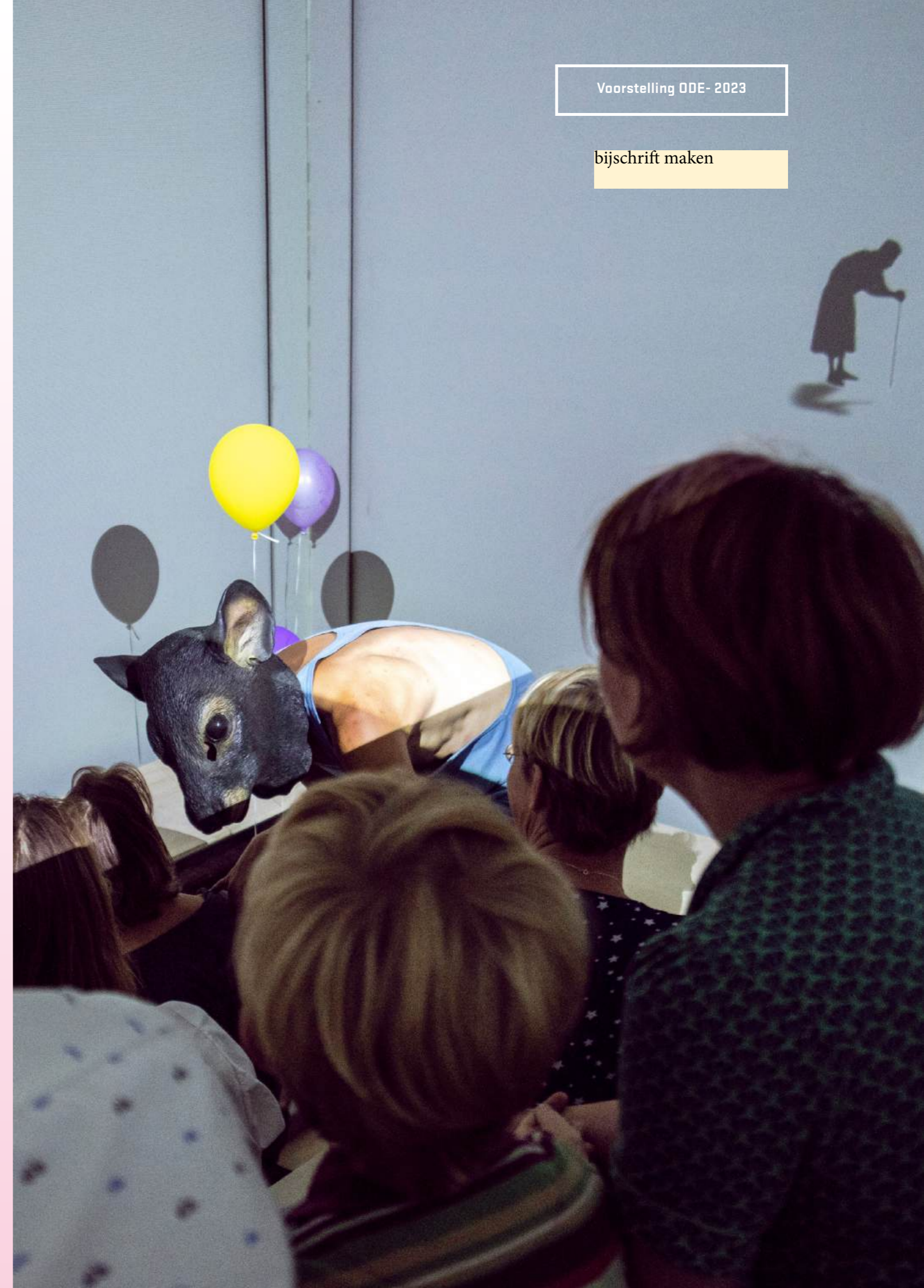
Installatie Het Paviljoen

"Ik maak mezelf tot zee waarin het kind zal dromen." (Edouard Glissant)

Wat	Installatie met video, soundscape en muziek, 2 live performers
Afmetingen	Nog onbekend
Waarover	Een installatie waarin het publiek wordt uitgedaagd om zich te verbinden met het ondoorzichtige, met datgene waar je geen grip op kunt krijgen, of dat wat niet direct te definiëren is. De installatie zelf is ook ongrijpbaar, ruimtes lijken van plaats en vorm te veranderen. De installatie is een oefening in omgaan met opaciteit (ondoorzichtigheid)
Waar	In multifunctionele, open ruimtes, vlakke vloer theaters
Voor wie	Vrije verkoop, festivals, voor 14 jaar en ouder, in groepen van 10
Duur	30 minuten, meerdere speelbeurten op een dag (5 tot 15)
Live	2 live performers (uit een dagelijkse poule van 6 zodat we de hele dag door kunnen spelen)
Inclusief	De live performers en de 15 performers op film komen uit onze grote groep vaste freelancers. De inclusieve werkwijze laat zich vergelijken met Ode.
Toegankelijkheid	Jongeren, volwassenen, rolstoel toegankelijk, geschikt voor doven en slechthorenden
Credits	Schippers&VanGucht, Wannes Cré (video en belichting), Joeri Cnapelinckx (geluid/muziek), Einstein Design (bouw), team vaste freelancers

Voorstelling ODE- 2023

bijschrift maken

Thematiek

(geïnspireerd op de theorie "The Right to Opacity"

van Edouard Glissant)

We zijn geraakt door het werk van Glissant en zijn begrip opaciteit (ondoorzichtigheid). De meeste mensen ervaren angst voor het onbekende en het ongedefinieerde. De mens heeft de neiging het onbekende vast te pakken door het te definiëren, zodat we het kunnen begrijpen en ordenen in relatie tot onszelf. Door te benoemen eigenen we onszelf het onbekende of de ander toe. Tegelijkertijd is dat een vorm van kolonisatie.

"Daarom eis ik voor iedereen het recht op opaciteit op. Het is niet langer noodzakelijk om de andere te 'begrijpen', dit wil zeggen hem te reduceren tot het model van mijn eigen transparantie, om met deze andere samen te leven of samen te werken. (...) Het recht op opaciteit is vandaag het meest duidelijke teken van het niet-barbaarse." Edouard Glissant

Iets of iemand ongedefinieerd laten en daarmee ondoorzichtig, is volgens Glissant een van de grootste menselijke acties/daden die je kunt doen. Wij onderstrepen deze 'eis' van Glissant maar zien en ervaren in de praktijk dat dit best complex is. Dus creëren we een plek waar geoefend kan worden met opaciteit. We ontwerpen een installatie waar in radicale zachtheid verbinding gezocht kan worden met het onbekende; waar er ruimte is voor het niet weten, niet begrijpen, loslaten en samen vertrouwen vinden.

Theatrale situatie

De installatie verandert voortdurend van vorm. We spelen met verschuifbare wanden en draaiende deuren. We maken gaten in muren, kijken door kieren en ramen en ons publiek komt door onverwachte openingen steeds weer in nieuwe ruimtes terecht. Dit is de spelregel: als iets zich lijkt te definiëren, 'val je er doorheen'.

We experimenteren met het verlies van referenties, tijdsbesef, uithoudingsvermogen, overgave. We spelen met de vloeibaarheid van tijd, ruimte en waarneming. We halen het publiek bewust uit hun comfortzone en accentueren zo de fragiliteit en gedeelde gevoeligheden van ons als mens. We dompelen de bezoeker onder in onze gecreëerde ruimte, stimuleren al hun zintuigen. We gebruiken scenografie, video, geluid, trillingen, plotselinge afzondering en hereniging, om de fysieke ervaring van de kijker te manipuleren. We willen dat de bezoeker het rationele loslaat en zich overgeeft aan het onbekende en ondefinieerbare. Om vervolgens de verbinding met het werk én de andere bezoekers te ervaren. Live performers begeleiden hen door de installatie. Specifieke belichting en (on)doorzichtige materialen zorgen ervoor dat performers elkaar ongemerkt kunnen afwisselen, waardoor ze ongrijpbaar zijn voor het publiek.

Techniek en vorm

Het ontwerp is mede gebaseerd op de Jacobs Ladder, een klassiek oud stuk speelgoed uit 1800; wanneer je de ladder vasthoudt, lijkt het alsof de blokjes naar beneden vallen. In feite is het een optische illusie, gecreëerd door het omklappen van de blokken. Het wordt een installatie die voortdurend van vorm lijkt te veranderen, een element waarmee we al kort speelden via de klap- en draaiwanden in Ode. Het eerste ontwerp bestaat uit een groot vierkant met daarin vier kamers met bewegende wanden. We maken opnieuw gebruik van video en we projecteren op niet vaste materialen zoals rook, water, stof, linten etc. De geprojecteerde filmbeelden transformeren voortdurend 'in- en out of focus'. Het geluid wordt omgezet naar trillingen via ingebouwde boxen en 'butkickers', dit maakt het voelbaar, ook voor doven en slechthorenden.

Installatie NERGENS/ERGENS

NERGENS vormt een tweeluik met ERGENS.

Beide installaties vertrekken vanuit dezelfde thematiek. Waar ERGENS zich richt op een jong publiek en daarbij ook toegankelijk is voor volwassenen, heeft NERGENS de volwassene als vertrekpunt en staat de intergenerationale ontmoeting centraal. Wanneer de installaties samen spelen, bezoekt het publiek beurtelings ERGENS en NERGENS.

Wat	Installatie met video, soundscape, 1 live muzikant, 1 live performer
Afmetingen	10m bij 10m
Waarover	Over het wit, de stilte, kijken en je vrijwillig terugtrekken (om jezelf te her-kalibreren)
Waar	In multifunctionele open ruimtes, vlakke vloer theaters
Voor wie	Vrije verkoop, festivals, alle leeftijden Vrije verkoop voor 36 mensen
Duur	30 minuten, meerdere speelbeurten op een dag
Live	1 cellist (Simon Lenski) en 1 performer (Roshanak Morrowatian)
Toegankelijkheid	Kinderen, volwassenen, rolstoel toegankelijk, geschikt voor doven en slechthorenden
Credits	Schippers&VanGucht, Wannes Cré (video en belichting), Joeri Cnapelinckx en Simon Lenski (geluid/muziek), Roshanak Morrowatian (choreografie) Einstein Design (bouw)

bijschrift maken

Theatrale situatie

(mede geïnspireerd door WIT van Han Kang)

De installatie NERGENS wordt tegelijkertijd opgebouwd met ERGENS. Beide installaties staan los in de ruimte, van elkaar gescheiden door slechts een wand met daarin een groot raam. Door het raam kunnen de gescheiden publieksgroepen elkaar zien. Beide installaties afzonderlijk duren 30 minuten. Je bezoekt eerst de ene, daarna de andere installatie.

Het publiek van NERGENS zit op een langgerekt object dat het midden houdt tussen een passerelle en een trap. Ze kijken naar een witte vloer die ook in de installatie ERGENS een belangrijke rol speelt. De vloer is gemaakt van witte vloeistof, daarin staat Roshanak. Achter haar is een projectievlak op de 'scheidingsmuur' van dezelfde afmeting als de witte vloer op de grond. Door het raam zien we een cellist, met achter hem de installatie ERGENS, de vierkante ruimte waarvan de wanden bestaan uit drie lagen gestapelde bedden waarin de andere bezoekers liggen. Beide installaties starten gelijktijdig en de cellist speelt de muziek voor beiden tegelijkertijd.

Thematiek

De thematiek overlapt met ERGENS maar de uitwerking van NERGENS is abstracter (ontdaan van het narratief) en meer desolaat. ERGENS is een individuele ervaring en NERGENS een gezamenlijke, meer 'being alone together'. Dit is onze ambitie: in NERGENS kun je verdwijnen en verdwalen, in ERGENS kun je het vinden. De volgorde waarin je dit tweeluik ziet, bepaalt hoe je naar buiten komt.

Techniek en vorm

In NERGENS maken we gebruik van livemuziek gecomponeerd door Joeri Cnapelinckx in samenwerking met Simon Lenski. Livemuziek lag vaker aan de basis van onze meer traditionele theatervoorstellingen (Mijn Faust, Radio Walvis), maar nu is het de eerste keer dat we livemuziek ook gebruiken binnen onze installaties en dat is een volgende stap

in onze samenwerking met componist Joeri Cnapelinckx. Doorgaans is de positie van de muziek in ons werk reagerend en componeert Joeri tegen het einde van het proces. Nu stárt hij met zijn compositie samen met de choreografie en op basis daarvan reageert video en eindregie. Ook nieuw is de toevoeging van beweging/choreografie. Met NERGENS verdiepen we onze bewegingstaal. Hiervoor werken we samen met Roshanak Morrowatian.

Samenwerkingen

Jellie Schippers/S&VG en Roshanak Morrowatian/Rover starten een samenwerkings- en kennisdelingstraject waarbij Roshanak Morrowatian choreografeert en performt binnen NERGENS en Jellie Schippers op haar beurt de eindregie op zich neemt van de eerste theatervoorstelling van Roshanak Morrowatian/Rover. Beiden delen kennis en ondersteunen elkaar in de eerste stappen bij het implementeren van een nieuwe discipline binnen eigen werk. De voorstelling *Stories of Sheroes* wordt een intieme en warme voorstelling vol storytelling, zang en dans met twee moeders van de 60+ generatie. We werken daarvoor samen met Mahnaz Heygharnejadi en een Limburgse vrouw uit deze generatie. Rover zoekt daarbij de samenwerking op met Limburgse vrouwen-platforms, zoals Aangenaam en SharePower. De voorstelling richt zich op een publiek van 14+ en volwassenen.

Charles Pas en S&VG ontwikkelen een voorstelling over vertrouwen en experiment voor kinderen tussen 12 en 14 jaar. In onze (westerse) samenleving staat de veiligheid van het kind hoog in het vaandel; het lijkt wel alsof dit steeds meer en steeds vaker de ontwikkeling van verantwoordelijkheidszin over het zelf en de ander in de weg staat. Rond hun 12e-14e jaar breken jongeren met het stramien van voortdurend toezicht. Ze zetten de eerste stappen in 'zichzelf redden' en gaan op onderzoek uit. We ontwikkelen vanuit deze thematiek een fysiek

5 VOOR WIE WE MAKEN EN SPELEN

“We willen zichtbaar zijn als de wind; die alleen gezien wordt als zij iets aanraakt; waarneembaar door de takken die zij laat bewegen of het stof dat zij doet opwaaien.” (Schippers&VanGucht)

We spelen ons werk voor iedereen ongeacht leeftijd, voor iedereen ongeacht kijkervaring en voor iedereen op en rond school. We bereikten daarmee in 4 jaar tijd 35.000 bezoekers, gemiddeld 8783 per jaar. Daarvan is 45,5% - ongeveer 4000 - schoolgaand publiek. We gaan door op deze weg: afwisselend spelen voor schoolgaand publiek en vrij publiek verrijkt ons werk en onze blik op de samenleving.

De (schoolgaande) jeugd houdt ons scherp; dit publiek onderscheidt niet: iedereen uit de heterogene groep gaat mee naar de voorstelling

en daardoor krijgen we ongefilterde - soms zelfs snoeiharde - feedback. Richtten we ons eerder vooral op het basisonderwijs, steeds meer breiden we uit naar het voortgezet onderwijs. **De Volle Vuilkar** is ook aansprekend voor jongvolwassenen - bijvoorbeeld voor de laatste klassen van het VMBO - en ook met Ode spelen we voor deze publieksgroep tijdens BredaPhoto (najaar 2024).

We ervaren heel duidelijk dat een inclusieve cast bijdraagt aan een inclusief publiek: representatie is enorm belangrijk. Zo werd **Ode** op Theaterfestival Boulevard bewust bezocht door geïnteresseerden met het syndroom van down/verstandelijke beperking. De installatie werd aangeprezen in het doven- en slechthorenden 'netwerk' en dat zagen we terug op de dagen waarop een van onze performers gebarentaal 'sprak'; dan zaten er in bijna iedere rondgang dove of slechthorende mensen in de installatie.

Sowieso is ons werk toegankelijker geworden omdat we minder vertrekken vanuit een vaste theatertekst. Het is daarmee minder of zelfs niet meer afhankelijk van of je de taal begrijpt - zowel in leeftijd, *je er te oud voor voelen*, als letterlijk de taal spreken/machtig zijn. Onze voorstellingen vragen geen voorkennis of kijkervaring: de ervaring van de bezoeker staat centraal en zijn/haar/hun gedachten en associaties. We maken ons werk daarnaast ook fysiek toegankelijker. Toegankelijkheid is overigens een breed begrip; de ene rolstoel is de andere niet (grootte, elektriciteit, draaicirkel) en hetzelfde geldt voor het begrip 'beperkingen'. Mensen met een visuele beperking hebben andere 'tools' nodig in een installatie dan mensen met een gehoorbeperking. We realiseren ons dat we moeten kiezen. En stap voor stap bouwen; we zijn deze weg ingeslagen en gaan niet meer terug. Bij iedere installatie zullen we opnieuw bekijken hoe we welk publiek beter bij het werk kunnen betrekken. We spreken daarbij zelf nooit over het gefragmenteerde begrip 'doelgroep', maar verkiezen het verbindende woord 'groepsdoel': gezamenlijk ontdekken dat mensen meer overeenkomsten dan verschillen hebben.

We maken voornamelijk werk voor kleine groepen publiek per keer, waardoor we alleen volume kunnen maken door veel te spelen. Dat doen we dan ook graag: niet alleen spelen we vaak meerdere keren op een dag, we houden voorstellingen ook lang op het repertoire. Dat maakt ons duurzaam. Ons publiek bestaat hoofdzakelijk uit festivalpubliek van alle leeftijdscategorieën en soorten en maten. Als we op festivals spelen (en ook daarbuiten trouwens) staan we op een toegankelijke locatie waarbij we naast ons vaste ook het toevallig voorbij wandelende publiek trekken. Onze installaties hebben een opvallende buitenkant of vorm met 'attractiewaarde' waarbij je blijft hangen: *"ja, je gaat écht in die vuilniswagen naar binnen, écht in dat reuzenrad omhoog. Wat zich in deze kubus afspeelt? Dat kun je alleen zelf ervaren, de prijs van het kaartje is te overzien"*.

Tegelijkertijd. Wat ons uniek maakt, maakt ons ook kwetsbaar. Publiek en programmeurs zoeken herkenbaarheid. In ons geval moeten we hen met extra inspanning zien te verleiden tot het onbekende. Dat doen we vol overtuiging en zetten voor de komende periode in op een nog betere vertaling van onze artistieke visie en 'hoe we in de wereld staan', naar concrete acties in onze marketing en verkoop. Onze kernwaarden trouw, relatie, meerstemmigheid, zorg en nieuwsgierigheid/onderzoek, vormen daarbij onze leidraad.

Wat en hoe gaan we dat doen?

Doorgaans worden PR-teksten, foto's, teasers/trailers al in een vroeg stadium gemaakt en vervolgens nauwelijks meer aangepast. Wij doen dat anders want publiciteit en verkoop gaat pas echt lopen nadat het werk is gemaakt. We weten dan wat we hebben gemaakt en wat en hoe het werk wil communiceren. Dus zetten we inhoud, toon en stijl van pr en verkoop volledig naar onze eigen hand. We houden intensief contact met onze afnemers (festivals, theaters, locaties) zodat ze enthousiast raken door deze specifieke toon en stijl en de zorg waarmee we willen

communiceren. En die zorg werkt. Wij voelen ons een graag geziene gast bij onze partners die altijd te verleiden zijn tot een extra inspanning; een verrassende extra post; een verbetering of aanpassing – hoe klein ook – en dat maakt soms hét verschil in het vinden van nieuw publiek.

Intensiveren dus. De aandacht en inspanning vergroten. Maatwerk. Eén op één contact met afnemers en met individuele bezoekers. Overigens, de enige groep waarbij de verleiding al als vanzelf gaat, is het van nature nieuwsgierige jonge kunstpubliek. Dat zijn studenten van bijvoorbeeld het RITCS of De Willem De Kooning Academie, die willen vrijwel alles van ons zien en komen uit zichzelf meerdere keren terug. Hartverwarmend betrokken, oprecht enthousiast.

Educatie

Onze educatieve werking bestaat uit twee lijnen: publiekswerking gekoppeld aan de theatrale installaties en daarnaast losstaande trainingen waarmee we onze ideologie en werkwijze direct en participatief uitdragen. Al onze lesbrieven/workshops en inleidingen, zijn gericht op de transitie die in de installatie van je verwacht wordt van toeschouwer naar protagonist, van beschouwer naar deelnemer met een eigen actieve 'rol'. Je bent zo dubbel voorbereid, omdat er in de installatie zelf ook altijd een element van persoonlijke introductie en publieksbegeleiding zit. Daarnaast ontwikkelen we interdisciplinaire trainingen voor kinderen, jongeren, leraren, cultuurbemiddelaars en vrij publiek. Deze trainingen vertrekken vanuit de thematieken uit ons werk gecombineerd met het principe van het divergente denken. Je ervaart daarbij dat er 100 vragen zijn voor 1 antwoord en 100 antwoorden op 1 vraag. De wereld is niet zwart/wit, goed of fout. Het is een denkwijze die we al jaren omarmen, om weg te blijven van polarisatie. Voorbeelden van workshops/trainingen zijn: Alles is confetti (over perspectief voor kleuters), Niets is wat het lijkt en Alles lijkt op Iedereen (workshops waarbij alles

voortdurend van betekenis verandert en je zelf al ontwerpend nieuwe wegen inslaat en dus een gericht einddoel leert loslaten). Naast deze workshops die we op het repertoire houden, ontwikkelen we minimaal twee nieuwe waarvan 1 titel al bekend is:

Titel: Deur op een Kier
 Doelgroep: Docenten en coaches in het basis-, middelbaar en hoger onderwijs.
 Studenten Pabo en lerarenopleidingen voortgezet onderwijs.
 Duur: 120 minuten
 Waar: op scholen
 Wanneer: vanaf 2025

Thematiek:

We komen regelmatig docenten tegen die opzien tegen het bezoeken van een kunstproject of voorstelling vanwege het reflectiemoment achteraf. Er heerst onzekerheid, zoals: "Als ik al niet zeker weet of ik het begrepen heb, hoe kan ik er dan met de klas over praten?" of "Ik geef liever wiskunde." We zien dat docenten vastlopen in het gesprek met hun leerlingen omdat ze blokkeren op het verwoorden van de eigen visie t.o.v. kunst; ze voelen zich onkundig. Ze zijn op dat moment bezig met WAT hun leerlingen (en zichzelf) denken i.p.v. HOE de leerlingen (en zichzelf) denken. Wij zijn ervan overtuigd dat iedereen over kunst kan praten, ongeacht achtergrond of opleidingsniveau. Het (her)ontdekken en koesteren van divergent denken kan leiden tot een verrijking van onze creatieve expressie en de mogelijkheid om op vernieuwende manieren naar uitdagingen te kijken. De Visual Thinking Strategie (VTS) biedt docenten handvatten om open en zonder oordeel naar kunst te kijken en er met hun klas over te praten. De gezamenlijke waarneming van kunst en het luisteren naar verschillende observaties en interpretaties geeft een rijke ervaring. Er is hierbij geen sprake van goed of fout, waardoor er open gekeken en naar elkaar geluisterd kan worden. De

combinatie van VTS en divergent denken zet volgens ons een transformatie proces in gang. Daarom ontwikkelen we deze workshop, waarin beide strategieën samenkomen. S&VG voert al jaren een open gesprek met kinderen over allerlei onderwerpen en vooral over kunst. Die gesprekken zijn inspirerend voor ons werk en we willen deze nu bewust gaan delen met volwassenen in de overtuiging dat dit voor hen net zo waardevol is.

Met gemiddeld 94 educatieve activiteiten per jaar zijn we aanwezig in het basisonderwijs in Breda en Noord-Brabant (inclusief IMC-weekendschool en speciaal onderwijs) en maken daarmee impact. Dat willen we behouden en uitbreiden naar het voortgezet onderwijs en (team)trainingen voor docententeams en ICC-deskundigen.

6 WAAR WE ZIJN

Breda in Noord-Brabant

Schippers&VanGucht is sterk geworteld in Breda en de regio Noord-Brabant en heeft tevens een landelijke werking. Hieronder zullen we die stevige verbondenheid met onze partners per deelgebied toelichten. Wij onderschatten niet hoe belangrijk het is dat ons gezelschap óók door drie subsidiegevers wordt gezien en gewaardeerd. Dat is niet zomaar vanzelfsprekend, juist vanwege onze halsstarrige neiging om niet binnen een hokje of vaste categorie te willen vallen. We kiezen niet altijd de makkelijke weg. En net als iedereen willen we gezien en erkend worden. Die erkenning kwam er, acht jaar geleden én vier jaar geleden opnieuw. Onze innovatieve theatervorm wordt herkend, net als de zeggingskracht van ons werk en de zichtbare (zelfs 'prominente') plek die we innemen in het landschap van het jeugdtheater. Op onze eigen manier proberen we met ons werk en onze duurzame, veelal lokale, samenwerkingen, iets unieks en wezenlijks toe te voegen aan de culturele infrastructuur van Breda en Noord-Brabant met een uitstraling tot ver daarbuiten.

Breda

De laatste verheugende ontwikkeling in deze lijn is dat de gemeente Breda S&VG voor de periode 2025-2028 heeft opgenomen als culturele basisvoorziening van de stad, met als speerpunt *jeugdpodiumkunst van internationale topkwaliteit*. Daar zijn wij trots op en blij mee: het betekent waardering voor onze functie/werking in de stad en heel concreet een gegarandeerde financiële ondersteuning in de komende jaren. Een sterk gebaar van de stad.

"Breda krijgt er de komende jaren stadsdelen, woningen en inwoners bij. Het inwoneraantal stijgt naar meer dan 200.000. Dit vraagt om groeiend aanbod van culturele voorzieningen dat aansluit bij de behoeftes van de toekomstige inwoners. Een aanbod dat enerzijds aansluit bij de identiteit van de stad (de dynamiek tussen grootstedelijke ambities en groeiende aandacht voor wijken en dorpen) en anderzijds bij de behoefte van toekomstige inwoners. Cultuur draagt bij aan sociale cohesie en solidariteit binnen verschillende groepen. Veel Nederlanders maken zich zorgen over verslechterde omgangsvormen en verharding in de samenleving. Cultuur brengt de mensen samen en maakt de bestaande verschillen in meningen en opvattingen bespreekbaar. Jeugd en jongeren zijn de toekomst van Breda. Cultuur is een onmisbaar onderdeel van hun leven en ontwikkeling. Met het juiste aanbod en faciliteiten maken we cultuureducatie mogelijk voor alle Bredase kinderen en jong volwassenen. De nabijheid van cultuur wordt vergroot door meer dorps- en wijkgericht te werken. We breiden de culturele basisvoorzieningen uit met organisaties die internationaal toonaangevend zijn met het professioneel jeugdaanbod dat zij ontwikkelen: De Stilte, Schippers&VanGucht, BRIK. Breda is dé stad voor jeugdpodiumkunsten van internationale topkwaliteit. Schippers&VanGucht ontwikkelt jeugdtheater buiten het reguliere theatercircuit, voornamelijk in de publieke ruimte en ontwikkelt professioneel educatief aanbod en workshops voor het onderwijs, aansluitend bij de gemeentelijke beleidsdoelstellingen en biedt dit aan via het gezamenlijke platform."

(Cultuurvisie 2025-2040 van de stad Breda)

S&VG draagt als culturele instelling in Breda bij aan de sociale cohesie en solidariteit in de lokale context. Dat doet zij niet alleen via de thematische lijnen in het werk (de inhoud van de installaties), maar ook via de breed vertakte samenwerkingen. Volgens S&VG is een bijdrage aan sociale cohesie alleen mogelijk in gezamenlijkheid; dus niet in je eentje en niet incidenteel, maar langdurig en wederzijds investeren in netwerken in de stad én provincie. Om dit kracht bij te zetten functioneren we zowel in de stad als op provinciaal niveau in duurzaam netwerkverband. De samenwerking met Tiuri – waar theatertalent met een (cognitieve) beperking zich kan ontwikkelen – zijn we in 2020 gestart en dit heeft een blijvend effect op ons denken en handelen wat betreft inclusiviteit, meerstemmigheid en representatie.

We spelen op of in samenwerking met de podia in Breda (Chassé, Bloos, BRIK) en zijn veelvuldig zichtbaar op en voor het onderwijs met onze installaties en workshops in samenwerking met DeNieuweVeste, die dit binnen-schoolse aanbod coördineert. We werken in Breda ook samen met De Facilitaire Theaterwerkplaats (een sociale werkplaats die al onze kostuums naait van biologisch katoen) en ook ons drukwerk wordt geproduceerd in Breda.

De gemeente Breda heeft onlangs ook een definitieve financiële impuls gegeven aan de Bredase broedplaats Performing Arts (Bloos). Daar maken wij ons al sinds 2015 hard voor. In deze broedplaats komen we samen met het netwerk Makers van Breda (www.makersvanbreda.nl); we organiseren met dit netwerk op deze plek de Podiumproeverijen (die in al hun laagdrempeligheid druk bezocht worden) en trekken gezamenlijk op als het gaat om kennisdeling, lobby, netwerk maar ook op het gebied van gezamenlijke huisvesting of uitleen van materiaal. Het SCOB (Stedelijk Cultureel Overleg Breda) is een ander actief netwerk waarin S&VG haar plek inneemt.

Dat wat voor Breda geldt, vinden we ook terug in Noord Brabant en de opgaves die de provincie stelt. Daar levert Schippers&VanGucht ook

een bijdrage aan op het gebied van verbinden/ontmoeten en maatschappelijke cohesie.

Het samenwerkingsverband Brabant Menu (www.brabantmenu.nl) is uitzonderlijk: Theater Artemis, De Stille, philharmoniezuidnederland, House of Nouws en Schippers&VanGucht werken sinds 2016 samen om het professionele podiumkunstenaanbod te ontsluiten voor de schoolgaande jeugd in Brabant. Als deel van het Brabant Menu speelt S&VG jaarlijks alleen al zo'n 90 schoolvoorstellingen in de provincie Brabant (inclusief thuisstad Breda). Het Brabant Menu werkt aan duurzame relaties met werkgroepen en marktplaatsen voor cultuureducatie. In nauw contact met scholen, werkgroepen of intermediairs maken we per gemeente een keuze uit ons aanbod. Dit aanbod is veelkleurig, veelvormig en veelstemmig: op school, in de klas, in het theater, in installaties, buiten of binnen, dans of toneel of muziek of alles bij elkaar of niks van dit alles, voor groepen 1 t/m 8 en hun juffen en meesters. Iedere gemeente heeft dus haar eigen programma, afgestemd op de wensen en mogelijkheden van de scholen. In 2023 heeft het Brabant Menu een samenwerking met meer dan 100 basisscholen uit 26 gemeenten en worden 22.000 leerlingen bereikt. De gezelschappen dragen verantwoordelijkheid voor elkaar, voor onze partnerrelaties en voor de afzet: een goed voorbeeld van fair practice. De gezelschappen investeren jaarlijks naar rato van omvang van het gezelschap een coproductiebijdrage ten behoeve van de coördinator en staan garant voor een eventueel financieel tekort. In 2022 startten we met uitbreiding van deskundigheidsbevordering van leerkrachten en schooldirecteuren en het in kaart brengen van vervoersmogelijkheden om kinderen vanuit kleine steden en dorpen naar een groot theater te laten gaan. Ook is een begin gemaakt met het operationaliseren van de ambitie om Brabant Menu de komende jaren nog inclusiever te maken en als organisatie te verzelfstandigen.

We ontsluiten met Brabant Menu kwalitatief aanbod voor scholen in kleine dorpen zonder theater, en voor scholen die niet de financiële middelen hebben om busvervoer in te kopen om een voorstelling te

bezoeken in de stad. Kwaliteit is niet alleen iets van de steden of voor in theaters; S&VG speelt overal, op elke plek ook buiten het theater, van Asten-Someren tot Halderberge, van Kerkdriel tot Riel. Zo dragen we bij aan een leefbaar en vitaal platteland.

Theaterfestival Boulevard in Den Bosch is - sinds 2015, toen we daar voor het eerst speelden met Molman - onze vaste première plek geworden. Om op dit festival vaste partner te zijn en daarmee een vaste waarde te mogen vertegenwoordigen, betekent veel voor ons. We voelen het ieder jaar als thuiskomen: geprogrammeerd tussen hoogwaardig aanbod, bezocht door veel en trouw 'gewoon' publiek en nergens zo goed verzorgd als bij Boulevard: geen vraag is ooit te veel.

We zullen ook in 2025-2028 ieder jaar bij hen in première gaan met onze nieuwe installaties.

"Boulevard is gek op het werk van Schippers&VanGucht. Het is vaak voor alle generaties en een festival-ervaring bij uitstek door de lengte, de avontuurlijke ruimtelijkheid en de interactie die het werk met onze publieken aangaat. We hebben elkaar de afgelopen jaren nog veel beter leren kennen in de gezamenlijke zoektocht hoe het werk toegankelijker te maken voor mensen met een fysieke beperking. Dat is voor ons een zeer dierbare dialoog. We kijken daarom ook met veel plezier naar de toekomst en kijken er naar uit hun werk veelvuldig te tonen."

(Theaterfestival Boulevard)

Door ieder jaar op Theaterfestival Boulevard te spelen zijn we geen incidentele voorbijganger, maar hebben een langdurig partnerschap. Dat levert niet alleen een publieksverbinding op, maar ook een constant gesprek met deze culturele partner dat wederzijds versterkend werkt. Zij waren bezig met toegankelijkheid van hun festival, wij met inclusieve werking en dat samen heeft een vliegwieleffect dat ons beiden opstuwt - en niet eenmalig maar in langjarige dialoog.

Op bescheiden manier werken we tevens mee aan een duurzame en concurrerende economie. Met onze instelling en werking creëren we werkgelegenheid en halen landelijke financiële middelen naar stad en provincie. We zijn aangesloten bij De Kunst Van Brabant en houden zo contact met de politieke actualiteit van wat er speelt in de provincie op cultureel en maatschappelijk gebied. Last but not least, S&VG is als jeugdtheatergezelschap zichtbaar door heel Noord-Brabant. We spelen niet alleen schoolvoorstellingen maar ook vrije voorstellingen door heel de provincie in steden en dorpen. Op festival Snert (Tilburg) en Zeeland Nazomerfestival (op locatie) zijn we jaarlijks te zien, en geregeld in (samenwerking met) andere theaters in bv Helmond, Bergeijk en Veghel.

Nationaal

Landelijk bestendigen we de banden met de speelplekken waar we regelmatig terugkeren: In Den Haag (Festival De Betovering), Gouda (met de Goudse Schouwburg), Leeuwarden (Festival Het Avontuur/ De Harmonie) en breiden uit naar andere meer per productie-gebonden speelplekken (Amersfoort, Hengelo). Met Friesland hebben we sowieso een goede band: de provincie lijkt op Noord-Brabant als het gaat om afzet-structuur en met Tryater staat de Friestalige versie van De Volle Vuilkar in de steigers.

Internationaal

Net als in de afgelopen periode heeft een internationale werking ook in 2025-2028 niet onze eerste prioriteit. We willen onze ecologische voetafdruk niet nog dieper op de aarde achterlaten. Daarom gaan we verantwoord en spaarzaam met internationale verzoeken en mogelijkheden om. België, als onze natuurlijke biotoop en afzetgebied, vormt daarop de uitzondering. Helaas werden we als gevolg van Corona vanaf 2020 ineens aanzienlijk minder geboekt in België. Des te verheugender is het dat de gesprekken in Vlaanderen weer goed op gang komen. Zo zijn we opnieuw benaderd door Het Krokus festival en C-mine, speelden we in 2023 op festival Bruist in Antwerpen en op het bevrijdingsfestival in Deurne. Kortom, Belgium: we 're back!

7 MET WIE WE WERKEN EN HOE

Organisatie

Het kernteam van Schippers&VanGucht bestaat uit een kleine, hechte groep van 6 mensen die elkaar al langere tijd kennen vanuit verschillende samenwerkingsverbanden. Het bestuur/de directie bestaat uit Dorine Cremers (algemeen directeur) en de makers Jellie Schippers en Myriam Van Gucht. Dit driespans wordt gecomplementeerd door Juup Luijten, educatiemaker en verantwoordelijk voor de educatieve werking; Eva Meijering, creatief producent en Jaap van de Woude, technisch producent. Eva en Jaap dragen zorg voor de processen op inhoudelijk/productioneel en technisch/productioneel terrein.

We volgen een duidelijk afgebakende structuur als het gaat om eindverantwoordelijkheden en tegelijkertijd werken we in de praktijk met een hoge mate van rol-fluiditeit: het is van tevoren afgesproken wie waarvoor eindverantwoordelijk is - die verantwoordelijkheid neem je ook ten volle - maar je laat je niet inperken door je functie. Juist daar-

door kunnen we voor elkaar inspringen en de werkzaamheden gezamenlijk oppakken. Het proces staat daarbij voorop. We dragen elkaar in elkaars ambities, sterktes en zwaktes. Het ik heeft ook in de organisatie het wij nodig om tot wasdom te komen. Trouw, relatie, zorg, nieuwsgierigheid en meerstemmigheid zijn niet alleen de kernwaarden in ons artistieke werk, in onze organisatie zorgen ze ervoor dat mensen elkaar blijven opzoeken. Fouten maken mag, kan, en hoort erbij. Gesteund door je collega's is er altijd een vangnet en houden we elkaar professioneel scherp.

Een dienstverband bij S&VG is maximaal 0,8 FTE. Dit is een bewuste keuze om ruimte te geven aan inspiratie en voeding buiten het gezelschap. Tegelijkertijd is gebleken dat een dienstverband kleiner dan 0,6 FTE te weinig focus en geen diepe verbinding genereert.

Rondom dit team in loondienst met vaste aanstellingen, heeft zich in de loop der tijd een trouwe groep (als het ware een ensemble) van zelfstandigen geformeerd, die keer op keer met ons samenwerken, maar die er zélf voor kiezen om zelfstandig te blijven. Loondienst of verlonen wordt altijd aangeboden. Allen die factureren krijgen betaald conform de CAO-gangbare omrekenings tools van salarisinschaling naar gages. De CAO-inschaling is daarin het vaste ijkpunt, zodat dit voor iedereen transparant is, evenals de manier hoe deze inschaling wordt omgerekend tot een dagprijs.

"Wanneer ik voor S&VG werk, hoef ik me geen zorgen te maken. Alles is geregeld. Ik hoef nooit achter mijn facturen aan te rennen (en dit is inmiddels een wekelijkse routine geworden voor mij). Dat maakt werken voor deze opdrachtgever anders. Plus het zorgt voor een hele fijne werksfeer. Je weet dat je op elkaar kunt rekenen. Als het aan mij ligt werk ik nog vele jaren voor ze, het voelt een beetje als familie." (Mathijs Geraerts, sinds 2018 werkzaam als freelance technicus bij S&VG)

We investeren in elkaar en in professionele ontwikkeling door ruimte te maken voor cursussen en scholing. Dat gebeurt op aanvraag en wordt gestimuleerd: Juup volgt een VTS- training/scholing, Myriam en Jellie zijn aan peakperformance training begonnen, Myriam volgde de workshop 'Cleaning the house' van Marina Abramovic. Eva Meijering maakte het afgelopen jaar de beweging van actrice bij S&VG naar creatief producent en zal zich de komende jaren verder bekwamen in de zakelijke en algemene leiding (begeleid door Dorine). Zij sluit zich per 2024 aan bij leernetwerk De Metselarij en volgt de basiscursus vertrouwenspersoon.

In 2021 is de stichting overgegaan naar een RvT model. Zowel bestuur als RvT functioneren in deze nieuwe structuur optimaler omdat beide beter in hun rol passen. Het bestuur/directie is verantwoordelijk voor beleid en artistiek/praktische uitvoering, de RvT houdt toezicht vanuit een betrokken afstand. Er is vertrouwen en de lijnen zijn kort, maar de RvT kan vanuit deze afstand – ze 'verdwijnen' niet in de dagelijkse gang van zaken – beter toezicht houden. In de komende periode zetten we stappen in de verdere professionalisering van de RvT, waaronder een jaarlijkse zelfevaluatie (start 2024) en scholing/kennisdeling op de meest actuele Governance-ontwikkelingen. Uitbreiding van de RvT naar vijf leden met een lid met inhoudelijk profiel, is aanstaande.

Fair Practice

Een kleine organisatie met een hecht team is aangenaam effectief in de korte lijnen, maar kent ook ongeschreven regels en ingesleten patronen. Overkoepelend hebben we de sociale veiligheid op orde: we zijn aangesloten bij Mores en via de NAPK bij de SSVP (Stichting Sociale Veiligheid Podiumkunsten). Sinds 2020 hebben we een algemeen document 'Omgangsvormen en klachtenregeling S&VG', dat iedereen met een contract of opdracht krijgt én ondertekent. Toch valt onder de noemer verwachtingsmanagement en afronding nog een en ander te verbeteren; goede start- en evaluatiegesprekken met nieuwe mensen

waarin we onze kernwaarden duiden, vergeten we te vaak. Dus gaan we individuele én collectieve in- en uitcheckbijeenkomsten inplannen bij elk nieuw dienstverband of project. Zo is voor iedereen vooraf inzichtelijk wat er verwacht wordt en wat er verwacht mag worden. Ook binnen het kernteam staat evalueren en vooruitkijken vanaf nu hoger op de agenda: 'wat kan er beter'.

De werkdruk is hoog (met pieken en dalen). We zorgen goed voor elkaar, maar bewaken de grens van de ander beter dan die van onszelf. Daarnaast zijn we graag samen en functioneren zo onbewust via 'samen uit, samen thuis'. We vinden elkaar nou eenmaal hartstikke leuk en dat komt de energiehouding niet altijd ten goede. Elkaar op het juiste functieniveau aanspreken is een verbeterpunt: als technisch producent hoef je niet je eigen bus te gebruiken, als directie dien je eerder te netwerken dan decor af te breken en we hoeven niet allemaal het licht uit te doen. We zijn bescheiden en serieus: het vieren van de goede zaken of de kleine momenten (jaja de micro-momenten van geluk) slaan we meestal over. Juup gaat daar vanaf nu op toezien en is de feestcommissie, want die was er nog niet en ook dat nemen we nu serieus. Stilstaan bij wat was en waar we blij mee zijn, wordt een vast onderdeel van S&VG.

tekst uitleg bij beeld

NAWOORD

“Hoop is geen passieve gedachte maar een oproep om in actie te komen” (Rebecca Solnit)

Bovenstaand vierjarenplan hebben wij met plezier en in volle overtuiging geschreven. Dit is wie we zijn, hoe we kunst maken en waar we met ons team en met ons publiek naar toe bewegen. Radicale zachtheid is daarbij een bewust naïeve keuze en vertraging speelt een cruciale rol: je moet de tijd nemen, tijd maken, in tijden waarin niemand tijd heeft. Verlangzamen is een daad van radicaal zacht verzet om in volle verwondering het engagement van de dingen te blijven zien; om te vertragen, te luisteren en anderen de tijd te geven. Om zorgzaam te zijn zal de toekomst trager moeten.

Onze theatrale installaties zijn een daad van klein verzet tegen het ritme van vandaag en maken inzichtelijk dat het IK het WIJ nodig heeft om werkelijk samen te kunnen leven.

Jellie, Myriam, Dorine, Juup, Eva, Jaap

